

Norske redaksjonelle mediers deltakelse i samtalen om hormonell prevensjon

---

En nærmere titt på objektivitet og sannhet i artikler som handler om hormonell prevensjon

Bacheloroppgave i journalistikk

Universitetet i Stavanger

2023

Oda Karine Frøyen Vold, 258729

Veileder: Ragnhild Sofie Selstø

Forside

Bacheloroppgave

Studieprogram: Bachelor Journalistikk

Opptaksår: 2020

Er oppgaven konfidensiell? (skriv X) NEI: X JA:

Kan oppgaven benyttes til undervisningsformål (anonymt)? JA: X NEI:

Forfatter(e)

Studentnr (6 siffre)	Navn:
258729	Oda Karine Frøyen Vold

Oppgavens tittel:

Norske redaksjonelle mediers deltakelse i samtalen om hormonell prevensjon – En nærmere titt på objektivitet og sannhet i artikler som handler om hormonell prevensjon

Veileder: Ragnhild Sofie Selstø

Innhold

1. Innledning.....	4
1.1 Problemstilling	5
2. Metode.....	6
2.1 Utvalg av artikler.....	8
3. Teori	9
3.1 Objektivitet.....	9
3.2 Sannhet	11
3.3 Sosiale mediers påvirkning på journalistikken.....	11
4. Empiri og analyse.....	13
4.1 Objektivitet og balanse.....	15
4.2 Vinkling av sakene	18
4.2.1 Disfavør	18
4.2.2 Favør.....	19
4.2.3 Nøytralt.....	21
4.2.4 Hva vinklingene av sakene forteller oss	21
4.3 Sosiale medier	22
5. Konklusjon	24

Ord: 8412

Ord uten tabeller: 7318

1. Innledning

En av de viktigste jobbene til en journalist er å sørge for at ulike syn kommer til uttrykk. Det er etablert i punkt 1.2 i Vær Varsom-plakaten (Pressens faglige utvalg, 2023). Det vil si at journalister i Norge skal ha et særlig ansvar for det helhetlige inntrykket norske medier presenterer leserne sine. De siste årene har fokuset på kvinnehelse i media økt merkbart. Som jeg skal se nærmere på videre i oppgaven har pressen, på bakgrunn av VVP punkt 1.2, et ansvar med å presentere ulike sider av sakene de skriver om kvinnehelse. Dette henger sammen med det omdiskuterte objektivitetsidealet. Om vi ser på Brurås sin lærebok «Etikk for journalister» er objektivitet en viktig del av det journalistiske faget. Han poengterer at en person ikke kan være objektiv i seg selv, men at det er viktig å etterstrebe at det journalistene lager er så objektivt og sant som mulig (Brurås, 2020, s. 47). Men objektivitet kan forstås på ulike måter, og i norsk journalistikk blir objektivitet gjerne praktisert som et ideal om balanse og nøytralitet fremfor et ideal om sannhet (Ytterstad, 2011, s. 338).

Temaet hormonell prevensjon går igjen i redaksjonelle saker som handler om kvinnehelse. Opp gjennom historien har hormonell prevensjon spilt en viktig rolle i kvinner sin seksuelle frigjøring. Fra p-pillen ble tilgjengelig for kjøp i Norge i 1967 har den gitt kvinner mulighet til å ha sex fordi de har lyst, og de kan bestemme når og om de skal ha barn (Nordberg, 2020). I dag har menn kun to muligheter for prevensjon, kondomer og sterilisering (Hæstad, 2022), mens kvinner har en rekke hormonelle valgmuligheter: p-stav, hormonspiral, p-sprøyte, p-piller, p-ring, p-plaster og minipiller (NHI, 2022). Å avgrense oppgaven til saker som har hormonell prevensjon som tema, vil derfor være en naturlig avgrensning.

1967 er over 50 år siden, og mye har skjedd siden den gang. Ifølge tall fra Apotekforeningen var det en nedgang i salget av hormonell prevensjon fra 2019 til 2022, og ifølge overlege ved Folkehelseinstituttet, FHI, Mette Løkeland var det samtidig en økning i mengden aborter som ble gjennomført: Det skriver VG i en artikkel fra 2022 (Aase, 2022). I 2020 og 2021 gikk aborttallene i Norge ned. Men i 2022 gikk tallene opp igjen til der de var i 2019, som tilsier en endring på ti prosent fra 2021 til 2022 ifølge FHI (Løkeland-Stai, 2017). I en annen artikkel fra VG i 2022 lyder tittelen «Overlege advarer mot influensere som deler prevensjonsråd» (Aase, 2022), i en debattartikkel fra Fædrelandsvennen publisert i 2023 lyder tittelen «Nå må vi snakke hardt til influensere – igjen» (Blågestad, 2023) og i en artikkel fra Dagen i 2023 er

tittelen «Helsepersonell frykter dette kan føre til flere aborter i Norge», hvor «dette» refererer til informasjon fra influensere, media og venninner (Lied, 2023). Siden hormonell prevensjon fremdeles er et tema som engasjerer og skaper debatt, er det interessant å se nærmere på hvordan media snakker om hormonell prevensjon i dag i forhold til før og diskutere funnene opp mot objektivitetsidealet. I denne oppgaven vil det blant annet bli gjort ved å se på om sakene er i favør eller disfavør til hormonell prevensjon og hvor mange av dem funnet gjelder.

Min analyse har vist at fra perioden november 2022 til og med februar 2023 var det i alt 25 artikler som handlet om hormonell prevensjon, og av dem refererer 14 artikler til sosiale medier. Å se til sosiale medier for å finne saker har blitt til en journalistisk metode (Aalen & Iversen, 2021, s. 165), og sosiale medier har i løpet av de siste årene fått mye av makten til å bestemme hvor oppmerksomheten til publikum skal være, et privilegie som før kun de redaksjonelle mediene hadde (Aalen & Iversen, 2021, s. 163). Det er altså vanskelig å komme unna å nevne at det er mulig å spekulere i om sosiale medier kan ha påvirket tradisjonelle medier sin omtale om hormonell prevensjon. Teori om sosiale medier blir derfor inkludert i teorikapittelet.

Mediene utøver makt gjennom tekster: De kan både formidle kunnskap og påvirke holdninger (Østbye et al., 2013, s. 61). Å se på hvordan mediene skriver om hormonell prevensjon nå som det kan se ut som at holdningene til hormonelle prevensjonsmidler er i endring, kan være med å synliggjøre hvordan de norske redaksjonelle mediene opptrer i forhold til objektivitetsidealet og sannhetskravet i norsk journalistikk. Denne oppgaven kan gi en indikasjon på om norske redaksjonelle medier oppfyller oppgaven sin som objektiv og balansert informasjonsformidler når det kommer til omtalen rundt hormonell prevensjon. For å kunne si noe om dette inkluderes det teori om objektivitet og sannhet i teorikapittelet, i tillegg til teorien om sosiale medier.

1.1 Problemstilling

Basert på egne observasjoner og subjektive oppfatning foreligger følgende hypotese til oppgaven:

Norske redaksjonelle medier bidrar til en holdning som er i disfavør av hormonell prevensjon.

Det krever mer enn en bacheloroppgave for å finne ut om en slik hypotesen stemmer. Men for å komme nærmere en forståelse av om den stemmer eller ikke har jeg kommet frem til følgende problemstilling:

«*Hvordan har måten norske redaksjonelle medier skriver om hormonell prevensjon endret seg fra 2010/2011 til 2022/2023?*».

For å forsøke å svare på denne problemstillingen har jeg gjennomført en tekstanalyse hvor funnene blir satt i sammenheng med teori om objektivitet og sannhet. Oppgaven kommer ikke til å gå inn på journalistene sine subjektive valg, kjønnet på forfatter eller hvilken type artikkel det er, selv om dette er blant faktorene som kunne blitt inkludert i en oppgave som denne.

2. Metode

Denne oppgaven baseres på en tekstanalyse av to utvalg publiserte norske redaksjonelle artikler som handler om hormonell prevensjon. Det første utvalget er fra starten av november 2010 til og med februar 2011. Det andre er fra samme tidsperiode i 2022/2023.

Tekstanalyse handler om å plukke fra hverandre teksten for så å sette den sammen igjen for å finne ny kunnskap (Østbye et al., 2013, s. 66). Man må vite hva man ser etter og hvorfor, for eksempel innholdsmessige forhold som hvordan *noe* fremstiller *noe annet*. En tekst kan også bli sett på som et historisk dokument, altså hva teksten kan si om samfunnsforståelsen eller kulturen på et gitt tidspunkt (Østbye et al., 2013, s. 65-66). I min analyse vil jeg se på hvordan norske redaksjonelle skriftlige publiserte tekster, som er *noe*, fremstiller hormonell prevensjon, som er *noe annet*. Jeg vil også se på hvordan de skriver om hormonell prevensjon på to forskjellige tidspunkt. Ved å synliggjøre utviklingen er det mulig å si noe om endringen i hvordan det blir skrevet om hormonell prevensjon i media.

For å klare dette blir det brukt diskursanalyse for å plukke ut sentrale elementer fra tekstene, som deretter blir satt i system ved hjelp av kvantitativ innholdsanalyse.

I språkvitenskapen blir en enhet større enn en setning omtalt som en diskurs. I litteraturvitenskap, sosiologi og filosofi blir begrepet diskurs forstått som helheten av oppfatninger eller talemåter som er typisk for eksempel for et intellektuelt miljø (Ordnett, 2023). Ved hjelp av diskursanalyse kan vi oppdage forskjellige forståelser, og de blir gjerne brukt for å blant annet se nærmere på tekster i et forsøk på identifisere regler og grunnen til

dem (Moses & Knutsen, 2019, s. 215-216). I 1950-årene var det visse forutsetninger for hvordan media omtalte husmorsrollen, og en studie av mediernes omtale om husmoren kan altså beskrives som en analyse av husmorsdiskursen (Østbye et al., 2013, s. 96). I denne oppgaven analyseres det hvordan media snakker om hormonell prevensjon. Det blir sett nærmere på hvilke mønster som går igjen for å prøve å finne ut om det er et sett regler mediene følger eller om de klarer å etterstrebe balanse og objektivitet, to idealer som blir diskutert nærmere i teori-kapittelet.

Diskurs i et samfunnsvitenskapelig perspektiv handler om samfunnsmessige og historiske betingelser som påvirker hva som blir formidlet og ser på teksten med et fokus på maktspørsmål og kontekster. Denne tilnærmingen til diskursanalyse er interessert i forholdet mellom samfunn og språk (Østbye et al., 2013, s. 93). Ved å sortere etter årstall ser jeg på teksten sin kontekst som betydningsfull og bruker derfor en teknikk inspirert av samfunnsvitenskapelig diskursanalyse.

Når diskursanalysen er gjennomført er det mulig å gå videre til den kvantitative delen av tekstanalysen. Kvantitativ innholdsanalyse ser på tekstlige fenomener som kan telles og måles, som for eksempel hvor ofte et ord blir sakt. Denne metoden kan beskrive utviklingstrekk og mønstre i medietekster på en god måte (Østbye et al., 2013, s. 62). I denne analysen blir det telt hvor mange saker som inkluderer ulike perspektiver i saken, om de vinkler i favør eller disfavør angående hormonell prevensjon og om de refererer til sosiale medier i løpet av saken.

Målet med å gjøre tekstanalysen på en måte som er inspirert av ulike retninger innen diskursanalysen, for så å gå over til å bruke kvantitativ innholdsanalyse, er å kunne se sammenhenger og distinktive endringer som kanskje ellers ville vært vanskelig å oppdage.

I en tekstanalyse burde tekstens kontekst gjøres rede for, fordi den i flere problemstillinger kan være en viktig del av analysen. Det kan være om analysen prøver å si noe om hvordan tekster representerer sosiale fenomener eller om det blir gjort en analyse av historiske tekster. Det skilles gjerne mellom en nær kontekst, det som er presentert i umiddelbart nærhet til teksten slik som bilder eller andre tekster, og en videre kontekst, som sier noe om hvor og når teksten ble konsumert og produsert (Østbye et al., 2013, s. 70-71). Problemstillingen til denne oppgaven er: «*Hvordan har måten norske redaksjonelle medier skriver om hormonell prevensjon endret seg fra 2010/2011 til 2022/2023?*». At det blir gjort en sammenligning av

årstall gjør at det allerede i problemstillingen refereres til den videre konteksten til tekstene. I løpet av analysen har det blitt synlig at en del av den videre konteksten til utvalget i 2022/2023 er sosiale medier. Hva slags forhold nordmenn hadde til sosiale medier på de forskjellige tidspunktene vil derfor bli inkludert i analysen, for å kunne gi en form for videre kontekst til funnene som er gjort. Dette er det eneste forholdet i den videre konteksten som vil bli inkludert i denne analysen. Det betyr ikke at andre forhold ikke også kunne vært relevant.

Når vi analyserer noe tar vi med oss kulturelle og sosiale erfaringer inn i analysen.

Hermeneutisk selvrefleksjon, den som tolker sin selvrefleksjon over fordommene sine og seg selv, må tematiseres i analysen fordi vi ikke kan kvitte oss med dem helt. I tillegg foregår selve fortolkningen i møtet mellom fortolkerens fordommer og teksten som analyseres (Østbye et al., 2013, s. 66). Som en ung kvinne med negative erfaringer ved bruk av hormonell prevensjon vil dette være spesielt relevant for meg i denne analysen. For eksempel kommer hypotesen fra en subjektiv oppfatning av hvordan media bidrar i samtalen rundt hormonell prevensjon, og det er langt fra sikkert at den stemmer. Å kunne analysere tekstene uten å legge personlig mening i hvordan jeg analyserer i det hele tatt er nok umulig, men ved å innse hvilke fordommer jeg har fra før, og erkjenne dem både for meg selv og leserne av denne analysen, kan jeg i den grad det er mulig gjøre en mer nøytral analyse.

2.1 Utvalg av artikler

Jeg ønsket å bruke så nye og gamle artikler som mulig i sammenligningen. Januar og februar 2023 var derfor utgangspunktet for å samle inn artikler. Å gå tilbake i tid på retriever kan være utfordrende, da det ikke er alle artikler fra aviser som ligger inne som PDF. I tillegg var det bemerkelsesverdig mye mindre som ble skrevet om temaet hormonell prevensjon før i forhold til nå. For å ha artikler å analysere endte jeg derfor opp med å legge til november og desember i foregående år i tidsrommet mitt og går ikke lengre tilbake enn til 2010/2011. Periodene som blir analysert er da november og desember 2010 og januar og februar 2011 opp mot november og desember 2022 og januar og februar 2023.

For å samle inn artiklene til analysen har jeg brukt databasen Retriever. Jeg brukte søkeordet «hormonell prevensjon», begrenset kildevalget til «redaksjonelle kilder», begrenset tidsperiodene til 1. november 2010 – 28. februar 2011 og 1. november 2022 – 28. februar 2023.

Det blir kun analysert artikler som henviser til bruk av hormonell prevensjon i tittel eller ingress, enten direkte eller indirekte. Artikler som kun drar inn hormonell prevensjon som et poeng lengre nede i en sak som handler om andre former for kvinnehelse er blitt plukket bort. Etter denne utvelgelsen står det igjen syv artikler fra 2010/2011 og 25 artikler fra 2022/2023.

Artikler som har blitt gjenbrukt av flere aviser har jeg kun valgt å telle som en. Dette gjelder ett debattinnlegg fra 2010/2011 som ble publisert flere steder og et NTB-notis fra 2023 som flere aviser valgte å publisere uten synlige endringer. Hvor mange steder disse artiklene ble publisert er interessant i seg selv, men formen til denne analysen gjør det viktigere å se nærmere på hva som står skrevet og hvordan artiklene er satt opp enn hvor mange ganger de er publisert.

3. Teori

3.1 Objektivitet

Objektivitet i journalistikken er kanskje det mest omdiskuterte konseptet innenfor journalistikken (Muñoz-Torres, 2012, s. 567). I 1920-årene introduserte Walter Lippman objektivitetsnormen i amerikansk journalistikk for å skape en mer kritisk holdning til hva som ble skrevet i avisene. Journalistikken skulle være mindre kildestyrt og subjektiv enn tidligere, og det skulle være vanskeligere å påvirke journalistikken for de som ønsket å drive med PR-virksomhet og propaganda (Allern, 2018, s. 85). Denne tankegangen finner vi igjen i flere punkter i Vær Varsom-plakaten. Ideen om at journalistikken skal etterstrebe å ikke være styrt av kilder finner vi igjen i punkt 2.8: «Kommersielle interesser skal ikke ha innflytelse på journalistisk virksomhet, innhold eller presentasjon» (Pressens faglige utvalg, 2023). At det skal være vanskelig å påvirke pressen for egen vinning finner vi igjen i punkt 2.6: «Svekk aldri det klare skillet mellom journalistikk og reklame» (Pressens faglige utvalg, 2023), og at det skal være fokus på å være mindre subjektiv, altså objektiv, kan vi finne igjen i blant annet punkt 2.3: «Vis åpenhet om bakenforliggende forhold som kan være relevante for publikums oppfatning av det journalistiske innholdet». Selv om ikke ordet *objektivitet* står skrevet ned som et ideal for journalister, har bransjen utviklet metoder for å kunne rapportere objektivt og sant. Det er viktig at innholdet journalistene lager er så objektivt som mulig, selv om en person i realiteten ikke kan være helt objektiv (Brurås, 2020, s. 47).

Men dette er bare ett syn på hva objektivitet i det journalistiske faget kan bli oppfattet som. Muñoz-Torres viser i sin artikkel «Truth and Objectivity in Journalism» til en bred enighet om at journalister ikke har en felles forståelse av hva objektivitet betyr. Det er vanskelig å

definere begrepet objektivitet, delvis fordi *objektivitet* kan knyttes til mye forskjellig og fordi det har vært mulig å tilnærme seg begrepet fra flere ulike perspektiver opp gjennom historien. Dette har gjort begrepet mer diffust (Muñoz-Torres, 2012, s. 269), selv om objektivitet det siste århundret har blitt sett på som en hjørnestein i den journalistiske praksisen i den vestlige verden (Muñoz-Torres, 2012, s. 566).

For å få en forståelse av hvordan objektivitetsidealet i norsk journalistikk blir tolket kan vi se mot Andreas Ytterstad sin artikkel «Klimakrisen utfordrer objektivitetsidealet i norsk journalistikk» fra 2011. Han undersøkte objektivitetsidealet i norsk journalistikk opp mot klimakrisen. For å gjøre dette sendte han ut en spørreundersøkelse hvor 143 norske journalister svarte, i tillegg til at han gjennomførte ni semistrukturerte intervjuer med journalister. Han konkluderer med at norske journalister bruker ordet objektivitet når de snakker om de journalistiske idealene og at objektivitet gjerne ikke forstås som å dele sannheten, men som å lage innhold som viser balanse og nøytralitet (Ytterstad, 2011, s. 338). Dette finner vi igjen i NRK-plakaten §13 hvor det står at NRK skal være balanserte over tid (NRK, 2023). Hvor lang tid det er snakk om er derimot ikke tydelig.

I spørreundersøkelsen Ytterstad sendte ut kom det blant annet frem at 19 av de 143 norske journalistene som svarte, eller omtrent 13 prosent, mente at objektivitet ikke burde være et ideal i det hele tatt. Syv-åtte foreslo balanse som et alternativ til objektivitet, fordi det ble sett på som mer overkommelig (Ytterstad, 2011, s. 330).

Å sørge for balanse og ulike perspektiver i en sak er derimot ikke alltid den rette veien å gå. Det kan oppstå situasjoner hvor den ene kilden har mer tyngde i sine argumenter enn den andre, og det kan hende en av kildene ikke snakker sant. Det er ikke et krav at journalister skal være balanserte når det kommer til saker hvor noe er sant og noe annet ikke. I saker hvor forskjellige syn fremstilles som likeverdige kan leseren sitte igjen forvirret om ikke journalisten forsøker å oppnå verifikasjon i tillegg til balanse, selv om det gjør at en side blir fremstilt på en overlegen måte (Brurås, 2020, s. 51). Som jeg viser senere i analysen er det en overvekt av sakene fra utvalget i 2022/2023 som er vinklet i favør av hormonell prevensjon. Selv om det ikke kan settes to streker under svaret på hvorfor de er vinklet i favør og ikke i disfavør, kan en del av grunnen være at det er kildene som snakker opp hormonell prevensjon som har de sterkeste argumentene.

3.2 Sannhet

Det som blir fremstilt som objektiv journalistikk er i ikke nødvendigvis sann journalistikk. Enhver journalist vil alltid ha med seg sin bakgrunn og sine erfaringer, så å speile virkeligheten slik den er gjennom nyheter blir ikke mulig. Selv ikke når man setter opp et kamera for å fange en virkelighet kan hele sannheten bli vist, fordi noe havner utenfor utsnittet. Men om man ser på objektivitet som metode og ikke som en egenskap, kan metoden brukes til å lage så sanne nyheter som mulig. Da holder journalisten meningene og preferansene sine for seg selv, og rapporterer kun basert på fakta (Brurås, 2020, s. 49-50).

Walter Lippmann delte denne oppfatningen med Brurås. Han skrev i *Public Opinion* at nyheter og sannhet ikke er det samme. Han utdypet at nyheter skal fortelle om noe som har skjedd, mens sannhet skal finne fakta som har vært skjult, sette dem sammen så det er mulig å forså og med det vise frem et bilde av virkeligheten som gir mennesker muligheten til å handle (Allern, 2018, s. 85). Så selv om det etterstrebes sannhet i form av mest mulig oppnåelig objektivitet i journalistikken, kan nyheter og sannhet skilles helt fra hverandre som to ulike konsepter. I denne oppgaven blir det ikke utført en tekstanalyse for å skille *nyheter* og *sannhet* i artiklene om hormonell prevensjon, selv om det er en distinksjon som kunne vært spennende å se nærmere på.

3.3 Sosiale mediers påvirkning på journalistikken

Å følge med på sosiale medier har blitt en av metodene journalister bruker til å finne saker. Men journalistenes tidspress gjør at det er en fare for at både feilinformasjon og rykter kan bli gjengitt i redaksjonelle medier (Aalen & Iversen, 2021, s. 165). Journalister fra hele verden rapporterer om at de har mindre kontroll på opplysninger, at de har færre kilder og at kvaliteten på arbeidet deres har blitt dårligere. Flere journalistikkforskere snakker om at journalistikken har gått fra å være et yrke hvor man finner og bygger historier, til et yrke hvor man gjenforteller det man blir fortalt og presentert, uten mulighet til å dobbeltsjekke faktaene. Brurås trekker frem at journalistenes forpliktelse til å gjøre faktasjekker, kontrollere opplysninger og være kildekritisk fortsatt er like viktige som før (Brurås, 2020, s. 130). To av faktorene som gjør at journalister står i fare for å ikke oppfylle det presseetiske sannhetskravet er at de deler ukorrekt informasjon på grunn av tidspress eller kunnskapsmangel (Brurås, 2020, s. 128). Det er derfor mulig at tidspress og kunnskapsmangel kan føre til mangel av informasjon som burde vært inkludert i saken, og ikke kun ukorrekt informasjon. Bruken av sosiale medier har økt fra det første utvalget til det nyere utvalget (Walther-Zhang, 2019).

Dette kan ha påvirket utvalget fra den nyere perioden. Den eventuelle påvirkningen er ikke tatt med i betraktning når analysen har blitt gjennomført.

I tilfeller der det ikke er nok faktagrunnlag tilgjengelig eller den journalistiske saken viser til kilder med ulike subjektive preferanser, kan det være berikende og verdifullt å tilby leserne flere sider av samme sak. Samtidig gir en slik oppbygning av en sak den samme sannhetsverdien til alle de ulike synspunktene, selv om det ikke nødvendigvis er slik at alle synspunkt er like sanne (Muñoz-Torres, 2012, s. 576). Her ser vi at Muñoz-Torres er inne på det samme som Brurås sin tanke om balanse i saker der kildene har ulikt grunnlag for sin side av saken. Det er ikke mulig i denne oppgaven å se på sakene for å finne ut hva som har den største sannhetsverdien, men det er relevant å være klar over når statistikken blir presentert. Selv om noe kan virke veldig åpenbart, vet vi ikke om grunnlaget for statistikken stemmer. De fleste som leser nyheter regelmessig har mest sannsynlig merket at det ikke alltid blir presentert alle sider av en sak. Slik er det også med flere av artiklene som er inkludert i denne analysen.

Måten innholdet blir filtrert har endret seg fra å være basert på journalistenes nyhetskriterier til å bli bestemt av algoritmene til de ulike sosiale mediene (Aalen & Iversen, 2021, s. 164). Mens nyhetskriteriene blir tolket av journalister, kan algoritmene manipuleres av «hvem som helst», det vil si alle som forstår dem.

For at det skal være noe poeng i å gjøre en analyse som denne, må det forventes at norske redaksjonelle medier tar bevisste valg når de formidler informasjon om hormonell prevensjon. Det kan forventes på grunn av pressens samfunnsoppdrag. I Norge er samfunnsoppdraget forklart i Vær Varsom-plakaten (Orgeret, 2023). I punkt 1.2 i Vær Varsom-plakaten står det: «Pressen ivaretar viktige oppgaver som informasjon, debatt og samfunnskritikk. Pressen har et spesielt ansvar for at ulike syn kommer til uttrykk» (Pressens faglige utvalg, 2023). Dette punktet kan knyttes opp til en forventning om balanse angående hvem som får snakke og hva de får si. I punkt 1.5 står det: «Det er pressens oppgave å beskytte enkeltmennesker og grupper mot overgrep eller forsømmelser fra offentlige myndigheter og institusjoner, private foretak eller andre» (Pressens faglige utvalg, 2023). Dette punktet er viktig for å begrunne hvorfor samtalen om hormonell prevensjon med rette får plass i de redaksjonelle mediene. For eksempel forteller caset i saken «Prevensjon: – Jeg kommer aldri til å bruke p-piller igjen» at hun opplevde å ikke bli tatt seriøst av helsevesenet, og (Nymoen, 2022). Denne opplevelsen kan sees på som en forsømmelse fra en offentlig institusjon. Det kan derfor argumenteres for

at pressen har et særlig ansvar, basert på Vær varsom-plakaten punkt 1.5, til å slike opplevelser alvorlig.

4. Empiri og analyse

Empiri er innsamlingen og analysen av dataene som er samlet inn (Østbye et al., 2013, s. 21).

I dette kapittelet vil artiklene som er inkludert bli presentert først, før funnene fra diskursanalysen og den kvalitative undersøkelsen blir presentert og diskutert.

Det vil bli diskutert funn av endringer i artikler fra 2010/2011 til 2022/2023. I denne analysen blir det dratt frem endringer i form av vinkling i favør og disfavør av hormonell prevensjon, om det inkluderes syn i samme artikkel og hvor vanlig det er å henvise til sosiale medier i saker som handler om hormonell prevensjon.

Artiklene som er med i analysen er presentert i denne tabellen:

Artikkel	Hvilken avis/ tidsskrift	Årst all
Advarer mot denne trenden:- Belastningen av å bli uønsket gravid er stor	Fredrikstads blad	2023
Dårlige råd fra influensere kan gjøre at flere unge blir gravide	Forskning.no	2023
Helsepersonell frykter dette kan føre til flere aborter i Norge	Dagen	2023
Hormonell prevensjon blir gratis for alle under 20 år	Flere aviser	2023
Prevensjon til alle under 20 GRATIS	Dagbladet	2023
Kommer med abortbekymring - en tydelig tendens	TV2	2023
Mener p-pillen har fått et ufortjent dårlig rykte	TV2	2023
"Naturmetoden" trender i sosiale medier:- det som funker for en, er ikke en fasit for alle	Haugesund Avis	2023
Nå må vi snakke hardt til influensere - igjen	Fædrelandsve nnen	2023
Om prevensjon og abort	Fædrelandsve nnen	2023
Salget går ned: Unge skeptiske til prevensjon	Fædrelandsve nnen	2023
Vi må stanse mytene om hormonell prevensjon	Sykepleien	2023
Vær kritisk og oppsøk trygge kilder	Sørnett	2023

Økning i aborter i fjor	Fædrelandsvennen	2023
"Jeg kommer aldri til å bruke p-piller igjen"	TV2	2022
Eksperter advarer mot hormonfri trend	VG	2022
Hvilket prevensjonsmiddel passer for deg?	Alt om din helse	2022
Hvordan påvirker prevensjonsmidler en ung hjerne	Psykologisk.no	2022
Myter om prevensjon	Journalen.no	2022
Overlege advarer mot influencere som deler prevensjonsråd	VG	2022
P-piller for menn har eksistert i 20 år: -Er ikke et marked for det	Psykologisk.no	2022
Prevensjon: - prisen burde deles på	Journalen.no	2022
Unge dropper hormonprevnesjon: - Føler meg bedre på alle måter	VG	2022
Urovekkede funn kan påvirke hjernen mer enn man tidligere har trodd, viser ny forskning	Dagbladet	2022
Vil lage hormonfri prevensjon til kvinner ved hjelp av krepsdyr	NRK Trøndelag	2022
ER KrF for provosert abort?	Flere aviser	2011
Gratis prevensjon gir færre aborter	Aftenposten	2011
Halvering av antall aborter?	Aftenposten	2011
Vil gå i fengsel for motstand mot abortfremkallende p-piller	Dagen	2011
Rutiner ved førstegnagsforskrivning av p-piller	Tidsskrift for den norske legeforening	2010
Ungdomsskoleelever:-P-piller er en privatsak	NRK	2010
Vurderer gratis prevensjon til unge	Aftenposten	2010

Det er i alt syv artikler fra perioden 2010/2011 og 25 artikler fra perioden i 2022/2023. I 2010/2011 var det Aftenposten som hadde flest (tre) artikler som omhandlet hormonell prevensjon, og i 2022/2023 skilte Fædrelandsvennen seg ut med flest (fire) artikler, etterfulgt av VG og TV2 med tre artikler hver. Dagbladet, Psykologisk.no og Journalen hadde i

2022/2023 to artikler hver, mens resten av de redaksjonelle mediene i tabellen hadde en hver. Dagen hadde en artikkel i utvalget fra 2010/2011, og en i utvalget fra 2022/2023.

4.1 Objektivitet og balanse

Artikler som inkluderer flere sider av saken	Årstall
Advarer mot denne trenden:- Belastningen av å bli uønsket gravid er stor	2023
Mener p-pillen har fått et ufortjent dårlig rykte	2023
Salget går ned: Unge skeptiske til prevensjon	2023
Vi må stanse mytene om hormonell prevensjon	2023
"Jeg kommer aldri til å bruke p-piller igjen"	2022
Ekspert advarer mot hormonfri trend	2022
Myter om prevensjon	2022
Overlege advarer mot influencere som deler prevensjonsråd	2022
Unge dropper hormonprevnesjon: - Føler meg bedre på alle måter	2022
Rutiner ved førstegnagsforskrivning av p-piller	2010
Ungdomsskoleelever:-P-piller er en privatsak	2010
Vurderer gratis prevensjon til unge	2010
Vil gå i fengsel for motstand mot abortfremkallende p-piller	2011
Halvering av antall aborter?	2011

I artikkelen «advarer mot denne trenden: -Belastningen av å bli uønsket gravid er stor» blir inkludert blant saker som inkluderer ulike perspektiver fordi den både har to jenter som opplevde uønskede bivirkninger av hormonell prevensjon og derfor har valgt å slutte og en helsesykepleier og sexologisk rådgiver som gir et faglig syn på hva man skal gjøre om man opplever uønskede bivirkninger (Halstensen, 2023).

I «Mener p-pillen har fått et ufortjent dårlig rykte», som er basert på uttalelser fra to leger som var på God morgen Norge, snakker de om hvordan p-piller er helt trygt uavhengig av hva man hører fra Tiktok og Instagram. Allikevel understreker de, i en setning i brødteksten og i ett sitat, at det er viktig å ta bivirkninger på alvor (Sagen, 2023). Selv om det er en overvekt av ett perspektiv inkluderes denne presiseringen, og artikkelen blir derfor sett på som en sak som inkluderer ulike syn. Det samme gjelder for artikkelen «Ekspert advarer mot hormonfri trend», hvor det generelle temaet er at man må være forsiktig med å slutte på hormonell

prevensjon, men en gynekolog siteres på at det er viktig å hjelpe de som får bivirkninger med å finne noe som fungerer for dem (Aase, 2022).

I artikkelen «Salget går ned: Unge skeptiske til prevensjon» inkluderes tre jenter som alle stiller som case. De forteller om bevisste valg om å slutte på hormonell prevensjon samtidig som de forteller at de er redde for at flere gir opp for kjapt med å finne en prevensjonsmetode som passer dem. Det inkluderes deretter en gynekolog som forteller at de fleste ikke opplever bivirkninger, men at de som helsepersonell kan bli flinkere til å snakke om bivirkninger som kan oppstå (Strand, 2023). Det blir altså inkludert ulike syn i saken.

I kommentaren «vi må stanse mytene rundt hormonell prevensjon» vinkler forfatteren på at det er myter som florerer i samfunnet som handler om hormonelle prevensjonsmidler og setter det i sammenheng med økende aborttall. Samtidig tar hun initiativ, som helsepersonell selv, til å ta selvkritikk for hvordan potensielle bivirkninger blir håndtert av helsevesenet (Aarvold, 2023). Ulike sider av saken blir derfor diskutert i løpet av artikkelen.

I artikkelen «- Jeg kommer aldri til å bruke p-piller igjen» får leserne presentert en ung kvinne som stiller som case. Hun forteller at hun har opplevd å få dårlig oppfølging av helsevesenet, og helsepersonell som forteller om andre hormonelle prevensjonsmuligheter enn p-pillen og som spekulerer i grunner til hvorfor man kanskje får dårlig oppfølging akkurat på dette (Nymoen, 2022). Selv om ikke kildene går imot hverandre, utfyller de informasjonen som leseren får. Saken blir derfor lagt i kategorien *inkluderer flere sider av saken*. Det samme gjelder saken «Myter om prevensjon», hvor en lege snakker om vanlige misforståelser angående hormonell prevensjon og et case som får snakke om misforståelser hun selv har hatt (Holgensen, 2022).

I «Overlege advarer mot influencere som deler prevensjonsråd» er det en lege som advarer mot influencere som deler erfaringer fra bruk av hormonell prevensjon, samtidig som influencere som har gjort akkurat dette får si sin side av saken (Aase, 2022).

I «Unge dropper hormonprevensjon» slippes det til både kvinner som har opplevd uønskede bivirkninger av hormonell prevensjon, helsepersonell som gir sitt syn på saken og en kvinne som er fornøyd med sin hormonelle prevensjonsmetode (Aase, 2022).

Over til 2010/2011 perioden, hvor det var en større prosentandel som hadde flere sider av saken i en artikkel, finner vi sakene «Rutiner ved førstegangsfor skriving av p-piller», en tidsskrift-sak av en studie ment for helsepersonell som viser til rutineene helsepersonell har ved

førstegangsutskrivning av p-piller opp mot idealet. Saken inkluderer ulike perspektiver å ta hensyn til (Sandø et al., 2010), og blir derfor inkludert blant sakene som inkluderer flere perspektiver. «Ungdomsskoleelever: - P-piller er en privatsak» inkluderer ulike perspektiver fra ungdomsskoleelever, helseministeren på det tidspunktet, helsepersonell og maktpersoner (Krekling et al., 2010). «Vurderer gratis prevensjon til unge» inkluderer syn som både er skeptiske til og for forslaget (Dommerud, 2010). «-Vil gå i fengsel for motstand mot abortfremkallende p-piller» inkluderer både katolikker som slår et slag for sivil ulydighet og en katolikk som anerkjenner og frykter motkreftene til en slik handling (Dagen, 2011). I debattinnlegget «Halvering av antall aborter» skriver forfatteren:

«Det er prisverdig at myndighetene gjennomfører slike undersøkelser som grunnlag for tiltak, men i dette tilfellet burde både myndigheter og debattanter være mer varsomme i bruk av resultatene» (Hernæs, 2011).

Her viser forfatteren til ulike perspektiver av saken selv, og artikkelen inkluderes derfor blant artiklene som inkluderer flere perspektiver.

	2010/2011	2022/2023	Endring i prosent
Balansert informasjon, kommer med flere sider av samme sak	5/7 = 71%	9/25 = 36%	Nedgang på ca. 49%

Basert på artiklene i denne analysen var det en nedgang på 49 prosent i antall artikler som inkluderer flere sider av samme sak fra perioden i 2010/2011 til perioden i 2022/2023. Det kan tyde på at objektivitetsidealet i praksis i 2022/2023 handler mer om at det skal være balanse over tid enn at det skal være balanse i en og samme sak. Samtidig er det større forskjell i prosentandelen av artikler som er vinklet i favør og i disfavør av hormonell prevensjon i 2022/2023 enn det var i 2010/2011. Basert på utvalget i denne analysen blir det heller ikke tydelig at de redaksjonelle mediene har vært helt balanserte over tid. Om de i dette temaet har ønsket å være balanserte over tid, eller om valgene har vært bevisst basert på tyngden til argumentene til kildene, er ukjent, og kan være et spennende tema å se videre på. Det kan være flere grunner til hvorfor det har vært endringer i hvor mange saker som inneholder balansert informasjon og hvorfor vinklingene har endret seg slik de har gjort. Det som kan sies, basert på denne analysen, er at praksisen når det kommer til balanserte saker har endret seg mellom de to periodene.

4.2 Vinkling av sakene

4.2.1 Disfavør

I den lingvistiske diskursanalysen ble det tydelig at en vinkling i disfavør av hormonell prevensjon betydde noe annet i 2010/2011 enn det gjør i 2022/23, mens argumentene presenter i saker som er i favør av hormonell prevensjon ligner på hverandre i 2010/2011 og 2022/2023.

Artikler vinklet i disfavør av hormonell prevensjon	Årstall
"Jeg kommer aldri til å bruke p-piller igjen"	2022
P-piller for menn har eksistert i 20 år: -Er ikke et marked for det	2022
Unge dropper hormonprevensjon: - Føler meg bedre på alle måter	2022
Urovekkende funn kan påvirke hjernen mer enn man tidligere har trodd, viser ny forskning	2022
ER KrF for provosert abort? (debatt)	2011
Vil gå i fengsel for motstand mot abortfremkallende p-piller	2011

I artikkelen «Jeg kommer aldri til å bruke p-piller igjen» blir det presisert i ingressen at caset mistet mensene i tre år, og at «stadig flere unngår særlig en type prevensjon». Det blir da referert til p-piller. Caset forteller lenger nede i artikkelen at: «– Jeg fikk raskt beskjed om at jeg måtte slutte på p-pillene. Videre tok jeg en undersøkelse hos gynekologen, som viste at pillen inneholdt for mye hormoner for min kropp». Hun opplevde uønskede bivirkninger og oppleve at hun ikke ble tatt seriøst når hun tok de opp hos legen (Nymoens, 2022). I artikkelen «P-piller for menn har eksistert i 20 år: - Er ikke marked for det» står det i ingressen at risikoen for å utvikle depresjon øker med 80 prosent om kvinner går på p-piller (Nymoens, 2022). I artikkelen «Unge dropper hormonprevensjon: - Føler meg bedre på alle måter» står det i ingressen at plager caset hadde hatt i lengre tid forsvant når hun fjernet p-staven sin, og at det er «flere unge» som slutter å bruke hormonell prevensjon (Aase, 2022). I saken «Urovekkende funn i p-piller» presiseres det i ingressen at forskning har vist at «kunstige hormoner kan påvirke hjernen mer enn man tidligere har trodd» (Treborg, 2022). Det disse sakene har til felles er at de er fra 2022 og er i disfavør til hormonell prevensjon på grunn av måten det påvirker kvinners helse.

I debattartikkelen «Er KrF for provosert abort?» hevdes det at å bruke hormonell prevensjon er det samme som å utføre abort, og at det derfor ikke er noe man skal oppfordre kvinner til å

bruke (Kvæven, 2011). I artikkelen «vil gå i fengsel for motstand mot abortfremkallende p-piller» blir det fortalt at hormonell prevensjon «kan ta livet av befruktede egg» og at det derfor ikke er greit å bruke (Dagen, 2011). Disse artiklene har til felles at de er publisert i Dagen, en avis som «skal være en kristen stemme som utrunder, avslører og forandrer» ifølge dem selv (Dagen, 2022), og at de er i disfavør til hormonell prevensjon på grunn av virkemåten og etisk overbevisning.

Siden Dagen er en avis med et tydelig livssyn er det vanskelig å trekke noen slutninger om samfunnets syn på hormonell prevensjon basert på dette, men det er verdt å merke seg forskjellen og at dette synet på hormonell prevensjon ikke var til stede i utvalget fra 2022/2023.

4.2.2 Favør

Den lingvistiske diskursanalysen viser at når det kommer til artikler vinklet i favør av hormonell prevensjon, er det både syn som er like og ulike i 2010/2011.

Artikler vinklet i favør av hormonell prevensjon	Årstall
Advarer mot denne trenden:- Belastningen av å bli uønsket gravid er stor	2023
Dårlige råd fra influensere kan gjøre at flere unge blir gravide	2023
Helsepersonell frykter dette kan føre til flere aborter i Norge	2023
Hormonell prevensjon blir gratis for alle under 20 år	2023
Prevensjon til alle under 20 GRATIS	2023
Kommer med abortbekymring - en tydelig tendens	2023
Mener p-pillen har fått et ufortjent dårlig rykte	2023
"Naturmetoden" trender i sosiale medier:- det som funker for en, er ikke en fasit for alle	2023
Nå må vi snakke hardt til influensere - igjen	2023
Salget går ned: Unge skeptiske til prevensjon	2023
Vi må stanse mytene om hormonell prevensjon	2023
Vær kritisk og oppsøk trygge kilder	2023
Økning i aborter i fjor	2023
Ekspert advarer mot hormonfri trend	2022
Overlege advarer mot influensere som deler prevensjonsråd	2022
Prevensjon: - prisen burde deles på	2022

Gratis prevensjon gir færre aborter	2011
Ungdomsskoleelever:-P-piller er en privatsak	2010
Vurderer gratis prevensjon til unge	2010

«Advarer mot denne trenden:- Belastningen av å bli uønsket gravid er stor» fra 2023, «Dårlige råd fra influensere kan gjøre at flere unge blir gravide» fra 2023, «Helsepersonell frykter dette kan føre til flere aborter i Norge» fra 2023, «Kommer med abortbekymring - en tydelig tendens» fra 2023, «Økning i aborter i fjor» fra 2023 og «Gratis prevensjon gir færre aborter» fra 2011 refererer alle allerede i tittelen til at uønsket graviditet er et problem og viser videre i artiklene til at hormonell prevensjon er en god løsning. De blir derfor kategorisert som *i favør av hormonell prevensjon*. Her blir det tydelig at synet om at uønsket graviditet er noe som kan unngås ved bruk av hormonell prevensjon går igjen både i 2011 og i 2023.

«Hormonell prevensjon blir gratis for alle under 20 år» fra 2023, «Prevensjon til alle under 20 GRATIS» fra 2023 og «Vurderer gratis prevensjon til unge» fra 2010 har alle en tittelvinkling som fronter gratis prevensjon, og er derfor kategorisert som *i favør av hormonell prevensjon*. Disse titlene viser til det samme i 2010 som i 2023, et ønske om gratis prevensjon.

«Mener p-pillen har fått et ufortjent dårlig rykte» fra 2023 og «Vi må stanse mytene om hormonell prevensjon» fra 2023 viser begge i tittelen et syn på at det som sies om hormonell prevensjon ikke stemmer, og er derfor kategorisert som *i favør av hormonell prevensjon*.

«"Naturmetoden" trender i sosiale medier:- det som funker for en, er ikke en fasit for alle» fra 2023, «Nå må vi snakke hardt til influensere - igjen fra 2023», «Vær kritisk og oppsøk trygge kilder» fra 2023 og «Overlege advarer mot influensere som deler prevensjonsråd» har alle en direkte henvisning til sosiale medier og viser til at rådene som blir delt om å slutte på hormonell prevensjon, ikke burde følges. De blir derfor kategorisert som *i favør av hormonell prevensjon*. Dette er en type vinkling som ikke fines i utvalget fra 2010/2011.

Saken «Prevensjon: - prisen burde deles på» fra 2022 viser et positivt syn til hormonell prevensjon og kategoriseres derfor som *i favør av hormonell prevensjon*.

«Salget går ned: Unge skeptiske til prevensjon» fra 2023 og «Ungdomsskoleelever:-P-piller er en privatsak» fra 2010 kommer med ulike syn, slik vi så i saker som var vinklet i disfavør til hormonell prevensjon. Saken fra 2023 henviser til at unge ikke kjøper hormonell prevensjon på lik linje som før. Saken fra 2010 gir talerom ungdommer som forteller om at det blir mer

og mer vanlig å bruke p-piller (Krekling et al., 2010). Dette tyder på en holdningsendring når det kommer til hormonell prevensjon blant unge.

4.2.3 Nøytralt

Artikler med nøytral vinkling til hormonell prevensjon	Årstall
Om prevensjon og abort	2023
Hvilket prevensjonsmiddel passer for deg?	2022
Hvordan påvirker prevensjonsmidler en ung hjerne	2022
Myter om prevensjon	2022
Vil lage hormonfrie prevensjon til kvinner ved hjelp av krepsdyr	2022
Rutiner ved førstegangsforordning av p-piller	2010
Halvering av antall aborter?	2011

Ingen av disse sakene blir vurdert som at har en åpenbar mening om hormonell prevensjon er noe som skal heies frem eller ikke, og blir derfor kategorisert som nøytrale. De nøytrale sakene vil ikke bli brukt til noe annet enn å vise hvor sakene som ikke er i kategorien «i favør» eller «i ufavør» er.

4.2.4 Hva vinklingene av sakene forteller oss

	2010/2011	2022/2023	Endring i prosent
Vinklet i favør av hormonell prevensjon	3/7 = 43%	16/25 = 64%	Økning på ca. 49%
Vinklet i ufavør av hormonell prevensjon	2/7 = 29%	4/25 = 16%	Nedgang på ca. 45%
Nøytral vinkling om hormonell prevensjon	2/7 = 29%	5/25 = 20 %	Nedgang på ca. 31%

Analysen av utvalget av artiklene fra de to periodene har vist at 64 prosent av vinklingene i saker som handler om hormonell prevensjon i utvalget fra 2022/2023 er vinklet i favør av hormonell prevensjon, opp mot 43 prosent i utvalget fra 2010/2011. Dette tilsvarer en 49 prosent økning i antall saker som er vinklet i favør av hormonell prevensjon fra utvalget i 2010/2011 til utvalget i 2022/2023. Analysen har også vist at det var jevnere fordeling av

saker som var vinklet på en nøytral måte og i favør og disfavør av hormonell prevensjon i 2010/2011 enn i 2022/2023.

I utvalget fra 2010/2011 ser vi en jevnere fordeling av saker som er vinklet i favør av hormonell prevensjon, i disfavør av hormonell prevensjon og med en nøytral vinkling til hormonell prevensjon enn vi ser i utvalget fra 2022/2023. Det har blitt vist at i sakene i det nyere utvalget er det en overvekt av casene som blir inkludert som selv er i disfavør av hormonell prevensjon. Basert på Vær varsom-plakaten punkt 1.5 om pressens oppgave med «å beskytte enkeltmennesker og grupper mot overgrep eller forsømmelser fra offentlige myndigheter og institusjoner» (Pressens faglige utvalg, 2023) kan det stilles spørsmål til om pressen i denne saken handler i tråd med Vær varsom-plakaten.

Samtidig kan poenget til Brurås om at balanse i artiklene ikke må overdøve sannheten (se objektivitetskapittelet eller Brurås, 2020, s. 51) være relevant i denne konteksten. Det er en mulighet for at argumentene som er i favør av hormonell prevensjon veier såpass tungt at den ujevne fordelingen mellom saker som er vinklet i favør og disfavør er godt begrunnet.

Hypotesen for denne oppgaven var: *norske redaksjonelle medier bidrar til en holdning som er i disfavør av hormonell prevensjon*. Det har ikke vært forsøkt å komme med et helhetlig svar på hypotesen, men overvekten av saker som er i favør av hormonell prevensjon er et argument for at hypotesen er feil.

4.3 Sosiale medier

Det er merkbart hvor mye mer det ble skrevet om hormonell prevensjon i november 2022 til februar 2023 enn i samme periode 2010/2011. Å si noe konkret om hvorfor det er slik er utenfor denne oppgavens evne, men det er mulig å spekulere i om sosiale medier har spilt en rolle i økningen av saker.

Artikkel	Refererer til sosiale medier
Advarer mot denne trenden:- Belastningen av å bli uønsket gravid er stor	Ja
Dårlige råd fra influensere kan gjøre at flere unge blir gravide	Ja
Helsepersonell frykter dette kan føre til flere aborter i Norge	Ja
Hormonell prevensjon blir gratis for alle under 20 år (flere aviser)	Nei

Prevensjon til alle under 20 GRATIS	Nei
Kommer med abortbekymring - en tydelig tendens	Ja
Mener p-pillen har fått et ufortjent dårlig rykte	Ja
"Naturmetoden" trender i sosiale medier:- det som funker for en, er ikke en fasit for alle	Ja
Nå må vi snakke hardt til influensere - igjen	Ja
Om prevensjon og abort	Nei
Salget går ned: Unge skeptiske til prevensjon	Ja
Vi må stanse mytene om hormonell prevensjon	Ja
Vær kritisk og oppsøk trygge kilder	Ja
Økning i aborter i fjor	Ja
"Jeg kommer aldri til å bruke p-piller igjen"	Nei
Eksperter advarer mot hormonfri trend	Ja
Hvilket prevensjonsmiddel passer for deg?	Nei
Hvordan påvirker prevensjonsmidler en ung hjerne	Nei
Myter om prevensjon	Nei
Overlege advarer mot influensere som deler prevensjonsråd	Ja
P-piller for menn har eksistert i 20 år: -Er ikke et marked for det	Nei
Prevensjon: - prisen burde deles på	Nei
Unge dropper hormonprevensjon: - Føler meg bedre på alle måter	Ja
Urovekkede funn kan påvirke hjernen mer enn man tidligere har trodd, viser ny forskning	Nei
Vil lage hormonfri prevensjon til kvinner ved hjelp av krepsdyr	Nei
<i>ER KrF for provosert abort?</i>	<i>Nei</i>
<i>Gratis prevensjon gir færre aborter</i>	<i>Nei</i>
<i>Halvering av antall aborter?</i>	<i>Nei</i>
<i>Vil gå i fengsel for motstand mot abortfremkallende p-piller</i>	<i>Nei</i>
<i>Rutiner ved førstegangsforordning av p-piller</i>	<i>Nei</i>
<i>Ungdomsskoleelever:-P-piller er en privatsak</i>	<i>Nei</i>
<i>Vurderer gratis prevensjon til unge</i>	<i>Nei</i>

14 av 25 artikler, eller 56 prosent av artiklene, som handler om hormonell prevensjon fra 2022/2023 refererer til sosiale medier, opp mot ingen av artiklene fra utvalget i 2010/2011. Bruken av sosiale medier har endret seg mellom de to tidsrommene ifølge tall fra Statistisk sentralbyrå, SSB. De viser en økning på omtrent 49 prosent når det kommer til hvor mange som brukte sosiale medier de siste tre månedene fra 2011 til 2019, og prosentandelen av de som bruker sosiale medier daglig har gått fra å ikke ha publiserbare tall i 2011 til å være oppe på 73 prosent i 2019 (Walther-Zhang, 2019).

	Har brukt sosiale medier de siste tre måneder		Bruker sosiale medier daglig eller nesten daglig	
	2011	2019	2011	2019
Begge kjønn	57	85	..	73

Denne oppgaven kan ikke si med sikkerhet at det er årsakssammenheng mellom bruken av sosiale medier og omtalen hormonell prevensjon har fått i redaksjonelle medier i nyere tid, men det kan virke som at ved økt bruk av sosiale medier har mengden saker som blir skrevet om hormonell prevensjon økt. Korrelasjonen blir mer sannsynlig på grunn av at det blir referert til sosiale medier i 56 prosent av sakene i utvalget fra 2022/2023.

Når man leser gjennom et stort utvalg artikler om temaet nøye og med et selvstendig kritisk blikk, får man tilgang til et bredt spekter av informasjon, som ikke er tilgjengelig om man går glipp av enkelte saker. Det kan man nesten med sikkerhet anta at de fleste gjør, da det ikke er normalt å lese alle aviser til enhver tid. Redaksjonelle medier kan ikke forvente at alle leser alt på et tema eller følger med på hva andre redaksjonelle medier publiserer for å ha god nok kontekst. Når det er en klar overvekt av saker som er i favør til hormonell prevensjon i forhold til saker som er i disfavør til hormonell prevensjon kan det derfor ikke forventes at leseren får et objektivt syn på temaet.

5. Konklusjon

Denne analysen har vist at norske redaksjonelle medier har endret måten de skriver om hormonell prevensjon på fra årsskiftet 2010/2011 til årsskiftet 2022/2023 på flere punkter. Det har vært en merkbar endring i: Mengden omtale hormonell prevensjon har fått, hvor mange saker som vinkles i favør og disfavør av hormonell prevensjon og hva dette betyr i praksis og hvor mange saker som inkluderer balansert informasjon. Det har også blitt tydelig at sosiale

medier ikke kan ekskluderes når man ser på omtale om hormonell prevensjon i dagens publiserte artikler i norske redaksjonelle medier.

Objektivitet er et ideal med flere forståelser, men i norsk journalistikk kan det se ut som at de fleste forstår det som et forsøk på balanse i saker som skrives over tid. Allikevel er ikke balanse alltid nødvendigvis målet, om ett syn er klart mer sannsynlig sant enn et annet syn. Uten å kunne gå mer i detalj på hvorfor har analysen vist at det er prosentvis færre saker som skrives om hormonell prevensjon i utvalget fra 2022/2023 som prøver å oppnå balanse i en og samme artikkel enn det var i 2010/2011.

Fra årsskiftet 2010/2011 til årsskiftet 2022/2023 har det også blitt en mer ujevn fordeling av hvordan saker om hormonell prevensjon blir vinklet. Det kan være fordi kildene har helt ulike grunnlag å argumentere fra, på grunn av en utvikling at forståelsen av objektivitet eller det kan være noe helt annet.

Det er mulig å anta at sosiale medier har spilt inn på omtalen norske redaksjonelle medier gir hormonell prevensjon i 2022/2023, fordi det i 56 prosent av artiklene fra denne perioden blir referert til sosiale medier, opp mot ingen i utvalget fra 2010/2011.

Funnene i denne analysen kan være med å stille nye spørsmål angående artikler sin objektivitet. Det kan virke som at sannsynligheten for at konsumentene ikke får med seg de ulike sidene av saken ved et normalt bruk av medier. Hvorvidt denne er mediene sitt ansvar eller ikke, kan ikke svares på i denne oppgaven.

Underveis i analysearbeidet av artikler som handler om hormonell prevensjon har det dukket opp andre interessante forskningsmuligheter. Å se nærmere på distinksjonen mellom en «nyhet» og «sannhet» i redaksjonelle artikler opp mot kvinnehelse kan gi verdifull innsikt i media sin kvinnehelsediskurs. En annen ting som kunne blitt gjort for å finne nyttig informasjon om medie-Norge sin rolle innenfor kvinnehelse kunne vært å snakke med journalister som har skrevet en eller flere saker om temaet, for å se hvilke tanker de gjør seg i forhold til for eksempel kildevalg, faktasjekk og vinkling av sakene. Ved å intervjuer både journalister som skrev om temaet før og journalister som har skrevet om temaet i nyere tid kunne denne metoden også gitt en enda bedre forståelse av hvordan og hvorfor det har skjedd synlige endringer i publiserte saker. Et tredje forslag er å se nærmere på hvilken rolle sosiale medier har hatt. I denne analysen har det blitt vist at sosiale medier har hatt en form for påvirkning, og det har blitt antydnet at rollen som portovokter kan ha noe med saken å gjøre.

Ved å ta en nærmere titt på sosiale mediers påvirkning på redaksjonelle medier innenfor saker som handler om hormonell prevensjon kunne gitt flere svar på hvilken makt sosiale medier har og kanskje også på hvordan redaksjonelle medier stiller seg til påvirkningen fra de sosiale mediene. Et siste forslag kan være å undersøke om de som leser de redaksjonelle mediene sine artikler om hormonell prevensjon får med seg bredden av det som blir publisert. Som vist i denne analysen kan det se ut som at det i saker som angår hormonell prevensjon er dårlig med balansert informasjon i enkeltsaker, og ved å diskutere funn som sier noe om hvor mye leserne får med seg opp mot tankegangen om balanse over tid, slik det er uttrykt i NRK sin egen plakat i paragraf 13 (NRK, 2023), kan det være mulig å få nyttig informasjon om hvordan balanse-idealet fungerer i praksis.

Hypotesen lød som følger: *Norske redaksjonelle medier bidrar til en holdning som er i disfavør av hormonell prevensjon.* En bastant konklusjon på denne hypotesen vil minst kreve svar fra alle de foreslåtte temaene for videre forskning, men basert på det denne analysen kan hypotesen antas motbevist fordi det er en overvekt av nyere saker som er vinklet i favør av hormonell prevensjon.

Kildeliste

- Allern, S. (2018). *Journalistikk og kildekritisk analyse* (2. utg.). Cappelen Damm AS.
- Blågestad, K. K. (2023, januar 12). Nå må vi snakke hardt til influenserne—Igjen. *fvn.no*.
<https://www.fvn.no/mening/kommentar/i/8J9J5Q/naa-maa-vi-snakke-hardt-til-influenserne-igjen>
- Brurås, S. (2020). *Etikk for journalister* (6. utg.). Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.
- Dagen. (2011, februar 11). - Vil gå i fengsel for motstand mot abortfremkallende p-piller.
Dagen.
- Dagen. (2022, januar 20). *Etiske husregler for Dagen og Korsets Seier*. Dagen.
<https://www.dagen.no/informasjon/etiske-husregler-for-dagen-og-korsets-seier/>
- Dommerud, T. (2010, desember 30). Vurderer gratis prevensjon til unge. *Aftenposten*.
- Halstensen, M. (2023, januar 14). Advarer mot denne trenden: – Belastningen av å bli uønsket gravid er stor. *Fredriksstad Blad*. <https://www.f-b.no/5-59-2827966>
- Hernæs, E. (2011, januar 11). Halvering av antall aborter. *Aftenposten*.
- Holgensen, K. (2022, november 29). Myter om prevensjon. *Journalen*.
<https://journalen.oslomet.no/2022/11/myter-om-prevensjon>
- Hæstad, M. (2022, mars 30). *Prevensjon for menn: Skulle du ønske at det var han som tok p-pillene?* Maja.no. <https://www.maja.no/prevensjon/prevensjon-for-menn>
- Krekling, D. V., Fjeld, I. E., & Imrie, G. (2010, november 22). Ungdomsskoleelever: - P-piller er en privatsak. *NRK*.
- Kvæven, H. (2011, februar 18). Er KrF for provsert abort? *Dagen*.
- Lied, H. (2023, februar 27). Helsepersonell frykter dette kan føre til flere aborter i Norge.
Dagen. <https://www.dagen.no/nyheter/helsepersonell-frykter-dette-kan-fore-til-flere-aborter-i-norge/>

- Løkeland-Stai, M. (2017, mars 8). *Fakta om abort (med 2022-tal)*. Folkehelseinstituttet.
<https://www.fhi.no/hn/helseregistre-og-registre/abortregisteret/abort---fakta-med-statistikk/>
- Moses, J. W., & Knutsen, T. L. (2019). *Ways of knowing* (3. utg.). Red globe press.
- Muñoz-Torres, J. R. (2012). Truth and Objectivity in Journalism. *Journalism Studies*, 13(4), 566–582. <https://doi.org/10.1080/1461670X.2012.662401>
- NHI. (2022, oktober 5). *Ulike prevensjonsmetoder*. NHI.no. <https://nhi.no/familie/seksualitet-og-prevensjon/prevensjon-ulike-prevensjonsmetoder/>
- Nordberg, K. H. (2020, november 5). *Prevensjonsrevolusjonen*. Norgeshistorie.no.
<https://www.norgeshistorie.no/velferdsstat-og-vestvending/1821-prevensjonsrevolusjonen.html>
- NRK. (2023, januar 27). *Vedtekter og NRK-plakaten – Hjelp og informasjon*. NRK.
<https://info.nrk.no/vedtekter/>
- Nymoen, M. (2022, desember 4). Prevensjon: - Jeg kommer aldri til å bruke p-piller igjen. *TV 2*. <https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/jeg-kommer-aldri-til-a-bruke-p-piller-igjen/15310317/>
- Ordnett. (2023). *diskurs—Ordnett.no*.
<https://www.ordnett.no/search?language=no&phrase=diskurs>
- Orgeret, K. S. (2023). Journalistikk. I *Store norske leksikon*. <https://snl.no/journalistikk>
- Pressens faglige utvalg. (2023, januar 1). *Vær Varsom-plakaten*. Presse.no.
<https://presse.no/pfu/etiske-regler/vaer-varsom-plakaten/>
- Sagen, C. B. (2023, januar 17). Mener p-pillen har fått et ufortjent dårlig rykte. *TV 2*.
<https://www.tv2.no/nyheter/innenriks/mener-p-pillen-har-fatt-et-ufortjent-darlig-rykte/15430594/>

- Sandø, A., Aanes, S., Slørdal, L., & Spigset, O. (2010). Rutiner ved førstegangsforskrivning av p-piller. *Tidsskrift for Den norske legeforening*, 130(23), 2344–2348.
<https://doi.org/10.4045/tidsskr.09.1505>
- Strand, M. E. (2023, februar 18). Salget går ned: – Mye bruk av angrepiller eller å hoppe av i svingen. *fvn.no*. <https://www.fvn.no/nyheter/lokalt/i/O8jR7k/salget-gaar-ned-unge-skeptiske-til-hormonell-prevensjon>
- Treborg, I. (2022, november 16). *Urovekkende funn i p-piller*. *dagbladet.no*.
<https://www.dagbladet.no/nyheter/urovekkende-funn-i-p-piller/77772065>
- Walther-Zhang, Y. (2019, august 29). 11437: *Bruk av sosiale medier (prosent), etter kjønn, statistikkvariabel og år*. Statistikkbanken. SSB. <https://www.ssb.no/system/>
- Ytterstad, A. (2011). Klimakrisen utfordrer objektivitetsidealet i norsk journalistikk. *Norsk medietidsskrift*, 18(4), 323–343. <https://doi.org/10.18261/ISSN0805-9535-2011-04-03>
- Østbye, H., Helland, K., Knapskog, K., Larsen, L. O., & Moe, H. (2013). *Metodebok for mediefag* (4. utg.). Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.
- Aalen, I., & Iversen, M. H. (2021). *Sosiale medier* (2. utg.). Fagbokforlaget Vigmostad & Bjørke AS.
- Aarvold, T. (2023, februar 24). *Vi må stanse mytene rundt hormonell prevensjon*.
<https://sykepleien.no/meninger/2023/01/vi-ma-stanse-mytene-rundt-hormonell-prevensjon>
- Aase, K. A. (2022a, desember 7). *Ekspertene advarer mot hormonfri trend*.
<https://www.vg.no/i/76721w>
- Aase, K. A. (2022b, desember 15). *Unge dropper hormonprevensjon: – Føler meg bedre på alle måter*. <https://www.vg.no/i/15vVVB>
- Aase, K. A. (2022c, desember 18). *Overlege advarer mot influencere som deler prevensjonsråd*. <https://www.vg.no/i/zE08Vb>

